

EUROPESE INTEGRATIE EN NATIONALE GEZONDHEIDSZORGSYSTEMEN: EEN UITDAGING VOOR HET SOCIAAL BELEID

Conferentie georganiseerd in het kader van het Belgisch Voorzitterschap
van de Europese Unie, met de steun van de Europese Commissie en het RIZIV
Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent, België

7-8 december 2001

Doelstellingen van de conferentie

Beleidsmakers, academici en inzonderheid beheerders van de gezondheidszorgsector beseffen hoe langer hoe meer dat de Europese integratie de beleidsruimte van de lidstaten in verband met gezondheidszorg *in feite* beperkt, ondanks het feit dat de Europese Unie weinig of geen *expliciete* bevoegdheden op dit gebied heeft.

Het gebrek aan formele Europese bevoegdheden verklaart het onvermogen van de lidstaten om de controverse over de invloed van de Europese integratie op de gezondheidszorgstelsels op te lossen, en inzonderheid om de eventuele sociale gevolgen die daaruit voortvloeien (solidariteit, billijkheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de verzorging) aan te pakken. De druk van de actoren op het terrein (zorgverleners, beheerders en beleidsmakers) en van de burgers (patiënten) zal het nochtans moeilijk maken dit onderwerp van de politieke agenda te houden.

Ter voorbereiding van dit politiek debat organiseert het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie een wetenschappelijke conferentie met de volgende doelstellingen:

1. het bepalen van eventuele gevolgen van de Europese integratie op de mogelijkheden van de lidstaten om hun gezondheidszorgstelsels op autonome wijze te organiseren en te financieren. De Europese Unie houdt zich reeds met gezondheidszorg bezig, voornamelijk dan door het toepassen van de regels betreffende de eenheidsmarkt. Het is de bedoeling na te gaan in welke mate deze op de markt toegespitste benadering van de gezondheidszorg een weerslag kan hebben op de sociale doelstellingen van de gezondheidszorgstelsels van de lidstaten;
2. het formuleren van aanbevelingen op nationaal en Europees niveau, die een antwoord kunnen bieden op de uitdagingen gesteld door de invloed van de Europese integratie op de gezondheidszorgstelsels vanuit een sociaal oogpunt. De aanbevelingen zouden moeten duidelijk maken welke de eerste stappen zouden kunnen zijn om de sociale bekommernissen een juistere plaats te geven.

Inhoud

Met deze conferentie wil het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie een stand van zaken opmaken die duidelijk maakt dat (de organisatie en de financiering van) het gezondheidszorgbeleid niet meer alleen door de nationale staten wordt bepaald, maar in toenemende mate beïnvloed wordt door het Europese niveau. Het Europese niveau heeft echter voornamelijk een indirecte invloed op gezondheidszorg, in het kader van het vrij verkeer van personen, diensten en goederen binnen de interne markt, van de regels inzake mededinging en van het beleid in verband met de (farmaceutische) industrie. De Ministers van Sociale Zaken en van Volksgezondheid zijn doorgaans niet betrokken bij het uitstippelen van deze beleidsopties. Talrijke beslissingen met ingrijpende gevolgen op het gebied van gezondheidszorg zijn overigens genomen door het Europees Hof van Justitie, op basis van een interpretatie van de algemene regels van het Verdrag. Ze worden door de lidstaten niet politiek bekrachtigd of gecontroleerd.

De centrale vraag hierbij is: "hoe kunnen betere structurele waarborgen op Europees niveau worden ingebouwd om rekening te houden met sociale bekommernissen bij het uitwerken van het beleid voor de oprichting van de interne markt". Of: "hoe kan Europa een hoogstaand niveau van sociale bescherming garanderen, rekening houdend met de toenemende invloed van de interne markt op gezondheidszorgen?"

Deze hoofdvraag dekt verschillende deelvragen:

- Kunnen de algemene regels inzake vrij verkeer en mededinging op de sector van de gezondheidszorg toegepast worden en in welke mate zijn specifieke regels noodzakelijk? Hoe kan de kloof worden gedicht tussen een verregaande eenheidsmarkt enerzijds, en de vrijwaring van gezondheidszorgstelsels met uitgesproken sociale doelstellingen anderzijds?
- Welke toekomst hebben de gezondheidszorgstelsels van de lidstaten zonder correctie door de (Europese) overheid en welke zijn de eventuele risico's van deze lijdzame houding? Moet de overheid over nieuwe instrumenten beschikken voor een aanpassing van de markt?
- Welke mogelijkheden kan de Europese markt creëren om de doeltreffendheid van gezondheidszorg te verhogen?
- Welke samenwerking is mogelijk op bilateraal niveau (bv. vereenvoudiging van procedures voor grensoverschrijdende gezondheidszorg) en op Europees niveau (bv. minimumpakket van verstrekkingen waarvoor verplichte verzekering geldt, verwijsmoedellen en -procedures, voorschriftvereisten, erkenning van diensten en van zorgverleners en procedures voor de evaluatie van kosteneffectiviteit)?
- Hoe zou deze samenwerking moeten georganiseerd worden: door een informele samenwerking, afspraken en aanbevelingen, gemeenschappelijk bepaalde doelstellingen, indicatoren, het uitwisselen van ervaringen en van evaluatiemechanismen, richtlijnen of door middel van een wetgeving op Europees niveau?
- Hoe kan de verantwoordelijkheid van de lidstaten en van de Unie worden afgebakend?

Doelgroep

Beleidsmakers, financiers en actoren in de sector van de gezondheidszorg:

- Overheid: Europese instellingen, (nationale) ministeries bevoegd inzake ziekteverzekering en volksgezondheid
- Ziekenfondsen
- Zorgverleners
- Verzorgingsinstellingen
- Sociale partners
- Patiëntenorganisaties
- gezondheidszorgindustrie

Tijdens de conferentie zullen de strategieën, de opties en de vragen gesteld door de actoren in de sector van de gezondheidszorg grondig onderzocht worden. Het is de bedoeling van uit de invalshoek van de sociale doelstellingen van de stelsels (solidariteit, billijkheid, toegankelijkheid, financiële leefbaarheid) te zoeken naar mogelijkheden om ze te vrijwaren en te versterken ondanks of dank zij de Europese integratie. Werkgroepen zullen telkens ingeleid worden door academische sprekers en de sociale beheerders zullen vervolgens de gelegenheid hebben om het onderwerp uit te diepen.

Vorbereiding en opvolging

De conferentie wordt georganiseerd op basis van een wetenschappelijk rapport opgemaakt door een groep internationale deskundigen en gecoördineerd door Professor Elias Mossialos (Directeur LSE Health and European Observatory on Health Care Systems, Londen). De medeauteurs zijn

Willy Palm (Directeur, Association Internationale de la Mutualité, Brussel), Professor Martin Mc Kee (London School of Hygiene and Tropical Medicine, Londen), Professor Franz Marhold (Universiteit van Graz, Oostenrijk) en hoofdassistent Beatrix Karl (Max-Planck-Institute for Foreign and International Social Law, München). Het rapport omvat een stand van zaken, een uiteenzetting van de problematiek en aanbevelingen om een antwoord te bieden op de gestelde de uitdagingen.